

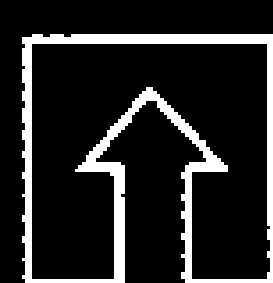
**ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΧΑΡΤΗ**

LENIA SAMUEL

**Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ
ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΣΤΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ
ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΧΑΡΤΗ**

Επιστημονική Επιμέλεια: **ΓΑΒΡΙΗΛ Ν. ΑΜΙΤΣΗΣ**

Μετάφραση-Προσαρμογή: **ΦΩΤΕΙΝΗ ΜΑΡΙΝΗ
ΒΙΚΥ ΣΙΤΤΑ**



ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ

**Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΣΤΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ
ΧΑΡΤΗ**

Απαγορεύεται η μερική ή ολική
αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς
και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε μέσο
χωρίς σχετική άδεια του Εκδότη

ISBN: 960-02-1514-6

Copyright © **Εκδόσεις Παπαζήση ΑΕΒΕ**

Νικηταρά 2, 106 78 Αθήνα

τηλ.: 38 22 496, 38 38 020 - Fax: 38 09 150

Copyright © **Council of Europe**

«This book is published by arrangement
with the Council of Europe»

Υπεύθυνος της Σειράς για την Ελλάδα: Γαβριήλ Ν. Αμίτσης

*«The responsibility for the preparation of the present publication has been assumed
by Gabriel N. Amitsis, PhD in Law»*

Φωτοστοιχειοθεσία-Φιλμ-Μοντάζ:

ΑΦΟΙ ΦΡΑΓΚΟΥΔΗ Ο.Ε.

Σταδίου 60, Αθήνα

Τηλ.: 32.27.323 - Fax: 32.24.548

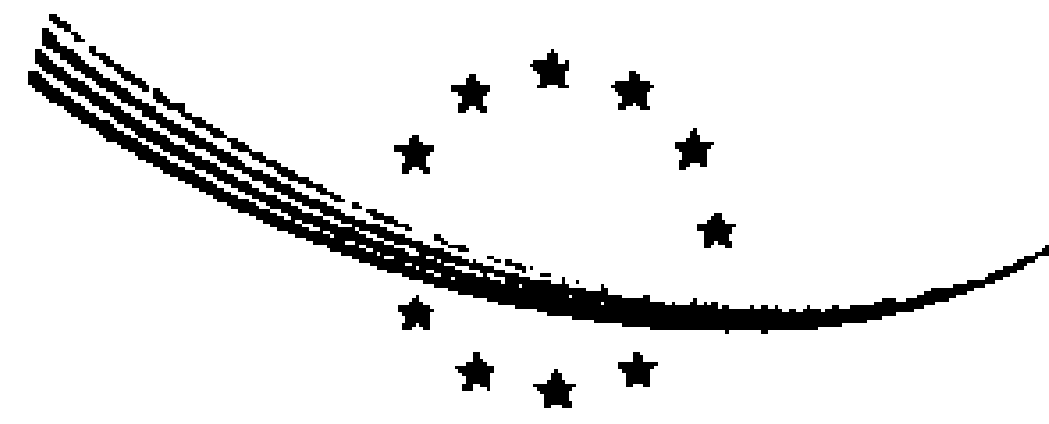
Εκτύπωση - Βιβλιοδεσία

ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗΣ Α.Ε.

Τηλ.: 24.03.850 - Fax: 24.03.852

342.4
SAM

Τ.Ε.Ι. ΑΘΗΝΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Αρ. εισ. 66629



ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΧΑΡΤΗ

Lenia Samuel

**Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ
ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΣΤΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ
ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ
ΧΑΡΤΗ**

Επιστημονική Επιμέλεια: ΓΑΒΡΙΗΛ ΑΜΙΤΣΗΣ

*Μετάφραση: ΦΩΤΕΙΝΗ ΜΑΡΙΝΗ
ΒΙΚΥ ΣΙΤΤΑ*

 **ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ
ΑΘΙΝΑ 2001**

Περιεχόμενα

<i>Πρόλογος αγγλικής έκδοσης</i>	13
<i>Πρόλογος ελληνικής έκδοσης</i>	17
Άρθρο 1 του Χάρτη – Το δικαίωμα στην εργασία	19
Παράγραφος 1: Πλήρης απασχόληση	21
Παράγραφος 2: Το δικαίωμα του εργαζόμενου να κερδίζει τη ζωή του με εργασία που αναλαμβάνει ελεύθερα.	25
Παράγραφος 3: Δωρεάν υπηρεσίες απασχόλησης.	40
Παράγραφος 4: Επαγγελματικός προσανατολισμός, κατάρτιση και επαναπροσαρμογή	44
Άρθρο 2 του Χάρτη – Το δικαίωμα σε δίκαιες συνθήκες εργασίας . . .	49
Παράγραφος 1: Λογική διάρκεια ημερήσιας και εβδομαδιαίας διάρκειας εργασίας	50
Παράγραφος 2: Αργίες με αποδοχές	56
Παράγραφος 3: Ετήσια άδεια με αποδοχές	57
Παράγραφος 4: Μείωση της διάρκειας εργασίας ή συμπληρωματική άδεια για τους εργαζόμενους σε επικίνδυνες ή ανθυγιεινές εργασίες	62
Παράγραφος 5: Εβδομαδιαία ανάπαυση	67
Άρθρο 3 του Χάρτη – Το δικαίωμα για ασφαλείς και υγιεινές συνθήκες εργασίας	71

Παράγραφος 1: Έκδοση κανονισμών ασφάλειας και υγιεινής	72
Παράγραφος 2: Καθορισμός μέτρων ελέγχου της εφαρμογής των κανονισμών υγιεινής και ασφάλειας	76
Παράγραφος 3: Διαβουλεύσεις με τις οργανώσεις εργοδοτών και εργαζομένων για ζητήματα υγιεινής και ασφάλειας	79
Άρθρο 4 του Χάρτη – Το δικαίωμα για δίκαιη αμοιβή	83
Παράγραφος 1: Επαρκής αμοιβή	84
Παράγραφος 2: Αυξημένη αμοιβή για υπερωριακή απασχόληση	90
Παράγραφος 3: Ίση μεταχείριση μεταξύ αντρών και γυναικών αναφορικά με την αμοιβή.	94
Παράγραφος 4: Λογική προθεσμία προειδοποίησης σε περίπτωση τερματισμού της απασχόλησης	104
Παράγραφος 5: Περιορισμός κρατήσεων επί των αποδοχών.	109
Άρθρο 5 του Χάρτη – Το δικαίωμα οργανώσεως	113
Άρθρο 6 του Χάρτη – Το δικαίωμα συλλογικών διαπραγματεύσεων	151
Παράγραφος 1: Κοινή διαβούλευση.	151
Παράγραφος 2: Προώθηση μηχανισμού εθελοντικών διαπραγματεύσεων	156
Παράγραφος 3: Συμφιλίωση και διαιτησία	167
Παράγραφος 4: Το δικαίωμα συλλογικής δράσης	169
Άρθρο 7 του Χάρτη – Το δικαίωμα των παιδιών και των νεαρών ατόμων για προστασία	195
Παράγραφος 1: Ελάχιστο όριο ηλικίας εισόδου στην απασχόληση	197
Παράγραφος 2: Υψηλότερο ελάχιστο όριο ηλικίας σε σε ορισμένα επαγγέλματα	202
Παράγραφος 3: Εξασφάλιση του πλήρους οφέλους από την υποχρεωτική εκπαίδευση.	206

Παράγραφος 4: Ωράριο εργασίας για νεαρά άτομα κάτω των 16	211
Παράγραφος 5: Δίκαιη αμοιβή για νεαρούς εργαζό- μενους και μαθητευόμενους	214
Παράγραφος 6: Θεώρηση του χρόνου μαθητείας ως μέρους της εργάσιμης ημέρας	219
Παράγραφος 7: Ετήσια άδεια για τα νεαρά άτομα κάτω των 18	222
Παράγραφος 8: Απαγόρευση νυχτερινής εργασίας για τα νεαρά άτομα κάτω των 18	223
Παράγραφος 9: Τακτικός ιατρικός έλεγχος για τους νεαρούς εργαζόμενους κάτω των 18	226
Παράγραφος 10: Ειδική προστασία των παιδιών και των νεαρών ατόμων από φυσικούς και ηθικούς κινδύνους	229
Άρθρο 8 του Χάρτη – Το δικαίωμα των εργαζόμενων γυναικών για προστασία	233
Παράγραφος 1: Άδεια μητρότητας	235
Παράγραφος 2: Απαγόρευση απόλυσης κατά τη διάρκεια της άδειας μητρότητας	246
Παράγραφος 3: Ρύθμιση της νυχτερινής εργασίας και απαγόρευση επικίνδυνων ανθυγιεινών και επίπονων εργασιών για τις εργαζόμενες	250
Άρθρο 9 του Χάρτη – Το δικαίωμα για επαγγελματικό προσανατολισμό	265
Άρθρο 10 του Χάρτη – το δικαίωμα στην επαγγελματική κατάρτιση	271
Παράγραφος 1: Προώθηση τεχνικής και επαγγελματικής κατάρτισης και παροχή διευκολύνσεων στην πρόσβαση σε υψηλότερη τεχνική και πανεπιστημιακή εκπαίδευση	274
Παράγραφος 2: Προώθηση της μαθητείας	280
Παράγραφος 3: Επαγγελματική κατάρτιση και στην πρόσβαση σε υψηλότερη τεχνική επανακατάρτιση για τους ενήλικες εργαζόμενους	284

Παράγραφος 4: Ενθάρρυνση πλήρους χρήσης των παρεχομένων διευκολύνσεων.	288
Άρθρο 11 του Χάρτη – Το δικαίωμα στην προστασία της υγείας . . .	293
Παράγραφος 1: Εξάλειψη των αιτίων μη ικανοποιητικής υγείας	298
Παράγραφος 2: Συμβουλευτικές και εκπαιδευτικές διευκολύνσεις	302
Παράγραφος 3: Πρόληψη ασθενειών	304
Άρθρο 12 του Χάρτη – Το δικαίωμα για κοινωνική ασφάλιση	293
Παράγραφος 1: Καθιέρωση ή διατήρηση συστήματος κοινωνικής ασφάλισης	298
Παράγραφος 2: Διατήρηση συστήματος κοινωνικής ασφάλισης σε ικανοποιητικό επί- πεδο ίσο τουλάχιστο με αυτό που απαιτείται για την επικύρωση της Διε- θνούς Σύμβασης Εργασίας Νο 102	302
Παράγραφος 4: Ίση μεταχείριση των υπηκόων των άλλων Συμβαλλομένων Μερών σε θέματα κοινωνικής ασφάλισης.	304
Άρθρο 13 του Χάρτη – Δικαίωμα για κοινωνική και ιατρική αντίληψη .	325
Παράγραφος 1: Κοινωνική και ιατρική αντίληψη σε άτομα που χρήζουν βοήθειας.	325
Παράγραφος 2: Ίση μεταχείριση αναφορικά με τα άτομα που λαμβάνουν κοινωνική και ιατρική αντίληψη	331
Παράγραφος 3: Συμβουλευτικές υπηρεσίες και βοή- θεια σε περίπτωση ανάγκης.	332
Παράγραφος 4: Ίση μεταχείριση για τους υπη- κόους άλλων Συμβαλλομένων Μερών αναφορικά με την κοι- νωνική και ιατρική αντίληψη	335
Άρθρο 14 του Χάρτη – Το δικαίωμα για απόλαυση κοινωνικών υπηρεσιών	343

Παράγραφος 1: Οργάνωση ή προώθηση κοινωνικών υπηρεσιών	346
Παράγραφος 2: Συμμετοχή πολιτών στην δημιουργία και διατήρηση κοινωνικών υπηρεσιών.	350
Άρθρο 15 του Χάρτη – Το δικαίωμα των προσώπων που μειονεκτούν σωματικά ή διανοητικά για επαγγελματική κατάρτιση, επανένταξη και κοινωνική αναπροσαρμογή.	353
Παράγραφος 1: Μέτρα επαγγελματικής κατάρτισης για τα άτομα που μειονεκτούν	354
Παράγραφος 2: Μέτρα τοποθέτησης ατόμων που μειονεκτούν	357
Άρθρο 16 του Χάρτη – Το δικαίωμα της οικογένειας για κοινωνική, νομική και οικονομική προστασία	363
Άρθρο 17 του Χάρτη – Το δικαίωμα μητέρας και παιδιού για κοινωνική και οικονομική προστασία	371
Άρθρο 18 του Χάρτη – Το δικαίωμα για άσκηση κερδοφόρας δραστηριότητας στο έδαφος άλλων Συμβαλλομένων Μερών	383
Παράγραφος 1: Εφαρμογή των κανονισμών με φιλεύθερο πνεύμα	389
Παράγραφος 2: Απλοποίηση διαδικασιών και μείωση τελών	392
Παράγραφος 3: Ελαστικότεροι κανονισμοί	396
Παράγραφος 4: Το δικαίωμα των υπηκόων να εγκαταλείπουν τη χώρα	400
Άρθρο 19 του Χάρτη – Το δικαίωμα των μεταναστών εργαζομένων και των οικογενειών τους για προστασία	403
Παράγραφος 1: Δωρεάν παροχή βοήθειας και συμβουλευτικών υπηρεσιών, μέτρα κατά της απατηλής προπαγάνδας που σχετίζεται με τη μετανάστευση	405
Παράγραφος 2: Μέτρα για τη διευκόλυνση της αναχώρησης του ταξιδιού και της υπο-	

	δοχής των μεταναστών εργαζομένων και των οικογενειών τους	410
Παράγραφος 3:	Συνεργασία μεταξύ των κοινωνικών υπηρεσιών των χωρών υποδοχής και προέλευσης.	413
Παράγραφος 4:	Μεταχείριση των μεταναστών όχι λιγότερο ευνοϊκή σε θέματα απασχόλησης, συνδιοκαλιστικών δικαιωμάτων και στέγασης	415
Παράγραφος 5:	Μεταχείριση των μεταναστών όχι λιγότερο ευνοϊκή σε θέματα δασμών, φορολογίας και εισφορών	422
Παράγραφος 6:	Οικογενειακή επανένωση	424
Παράγραφος 7:	Μεταχείριση των μεταναστών όχι λιγότερο ευνοϊκή αναφορικά με προσφυγή στη δικαιοσύνη	436
Παράγραφος 8:	Ασφάλεια κατά απέλασης	438
Παράγραφος 9:	Μεταφορά αποδοχών και αποταμιεύσεων . .	443
Παράγραφος 10:	Επέκταση της προστασίας και βοήθειας και στους μετανάστες αυτοαπασχολούμενους . .	446

Παράρτημα I

	Σύστημα ελέγχου της εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη	449
--	---	-----

Παράρτημα II

	Κατάλογος μελών της Επιτροπής Ανεξαρτήτων Εμπειρογνομόνων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη	453
--	---	-----

Παράρτημα III

	Πίνακας υπογραφών και επικυρώσεων του Χάρτη και των Πρωτοκόλλων του	455
--	---	-----

Πρόλογος αγγλικής έκδοσης

Ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης αποτελεί ένα κείμενο με περιορισμένη δημοσιότητα και σημαντικές δυσχέρειες κατανόησης. Η περιορισμένη δημοσιότητά του αποδίδεται στο γεγονός ότι μέχρι σήμερα ελάχιστα έργα έχουν εκπονηθεί για τη λειτουργία και το περιεχόμενό του. Οι δυσχέρειες κατανόησής του οφείλονται στις προσεγγίσεις που υιοθετούνται από αρκετούς σχολιαστές, οι οποίοι μάλλον βεβιασμένα επισημαίνουν τον περίπλοκο μηχανισμό ελέγχου των διατάξεων του Χάρτη, τον παρωχημένο χαρακτήρα ορισμένων δικαιωμάτων που αυτός εξασφαλίζει, και τα αποτελέσματα της εφαρμογής του. Οι σχολιαστές αυτοί δεν αναφέρουν το πλήθος κανόνων που ισχύουν όχι μόνο στην εργατική νομοθεσία και στο δίκαιο προστασίας των εργαζομένων, αλλά και σε άλλες σφαίρες και κατηγορίες ατόμων εκτός του χώρου εργασίας. Επίσης, παραλείπουν να αναφέρουν ότι ο ελεγκτικός μηχανισμός του Χάρτη, ο οποίος βασίζεται σε σύστημα υποβολής και αξιολόγησης κυβερνητικών εκθέσεων, επιτρέπει τον τακτικό, συστηματικό και συνολικό έλεγχο όλων των ρυθμίσεων της εθνικής νομοθεσίας και πρακτικής αναφορικά με κάθε διάταξη του Χάρτη που έχει επικυρώσει ένα κράτος, ακόμη και αυτών των διατάξεων που δεν έχει αποδεχθεί.

Το βιβλίο της Λένιας Σαμουήλ αποτελεί σημαντική συμβολή στην ευρύτερη διάδοση και καλύτερη κατανόηση του Χάρτη. Είναι διατυπωμένο με σαφήνεια, περιορίζει στο ελάχιστο τα τεχνικά μέρη χωρίς να θυσιάζει την επιστημονική ακρίβεια και απευθύνεται σε ένα ευρύ αναγνωστικό κοινό και όχι μόνο σε νομικούς. Δίνει τη δυνατότητα σε όλους όσους ενδιαφέρονται για τις κοινωνικές και οικονομικές πλευρές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων να εξοικειωθούν, χωρίς κόπο, με την πλέον σημαντική και ολοκληρωμένη Ευρωπαϊκή Συνθήκη στον τομέα αυτό.

Η συγγραφέας, βασικό Διοικητικό Στέλεχος υπεύθυνο για τις διεθνείς σχέσεις του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης της Κύπρου, επέλεξε να παρουσιάσει τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη υπό το πρίσμα της νομολογίας της Επιτροπής Ανεξαρτήτων Εμπειρογνομόνων. Πρόκειται για το πρώτο όργανο του μηχανισμού ελέγχου, το οποίο έχει ως αρμοδιότητα τη νομική αξιολόγηση της εναρμόνισης ή μη της κατάστασης σε μια χώρα, σύμφωνα πάντα με τις διατάξεις του Χάρτη.

Αξιοποιώντας την εμπειρία της ως αντιπρόεδρος της Κυβερνητικής Επιτροπής (1995-97), πρώην Πρόεδρος της ίδιας επιτροπής (1985-87) και της Επιτροπής για την Αναθεώρηση του Χάρτη (Charte -Rel), η Λένια Σαμουήλ παρουσιάζει για κάθε δικαίωμα που εξασφαλίζεται από το Χάρτη τους ουσιώδεις κανόνες και την ερμηνεία τους κατά τη διάρκεια των κύκλων ελέγχου. Με πρακτικά παραδείγματα, το βιβλίο εξασφαλίζει την κατανόηση του πραγματικού πεδίου εφαρμογής των διατάξεων του Χάρτη και ταυτόχρονα παρουσιάζει την

κατάσταση που επικρατεί στα είκοσι κράτη που μέχρι σήμερα έχουν επικυρώσει το κείμενο αυτό. Επομένως, οι αναγνώστες κατανοούν ότι ο Χάρτης έχει επιτύχει πολύ ευρύτερα αποτελέσματα από ό,τι γενικώς του αναγνωρίζονται.

Το βιβλίο της Λένιας Σαμουήλ καλύπτει παράλληλα ένα κενό, συμπίπτοντας με μια χρονική συγκυρία που αποτελεί σταθμό στην εξέλιξη του Χάρτη.

Το κείμενο του Χάρτη υιοθετήθηκε το 1961 και τέθηκε σε ισχύ το 1965. Το 1988 συμπληρώθηκε με το Πρόσθετο Πρωτόκολλο, ενώ από το 1991 έως το 1995 προωθήθηκε μια εκτενής διαδικασία αναθεώρησης σε σχέση τόσο με τον ελεγκτικό μηχανισμό όσο και με τα δικαιώματα που εξασφαλίζονται:

- Το Πρωτόκολλο του Τουρίνο του 1991, που τροποποιεί τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη, αποσαφήνισε τις λειτουργίες των διαφόρων ελεγκτικών οργάνων και απλοποίησε τη σχετική διαδικασία. Επίσης, διευκόλυνε την έκδοση συστάσεων για τα κράτη εκείνα που δεν εναρμονίζονται με τις υποχρεώσεις τους.
- Ένα επιπλέον πρωτόκολλο, το Πρόσθετο Πρωτόκολλο του 1995 που προβλέπει ένα σύστημα συλλογικών καταγγελιών, επιτρέπει στις οργανώσεις εργοδοτών και εργαζομένων καθώς και σε ορισμένες μη κυβερνητικές οργανώσεις να παραπέμπουν παραβάσεις στην Επιτροπή Ανεξαρτήτων Εμπειρογνομόνων. Συμπληρώνει έτσι τον παραδοσιακό ελεγκτικό μηχανισμό με μια νέα διαδικασία που θα συμβάλει στην ενίσχυση της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο κοινωνικό και οικονομικό πεδίο.
- Τέλος, ο αναθεωρημένος Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης, που άνοιξε για υπογραφή στις 3 Μαΐου 1996, ενημερώνει και συμπληρώνει τον κατάλογο των δικαιωμάτων που εξασφαλίζονται από το Χάρτη.

Ήταν λοιπόν η κατάλληλη ευκαιρία για την αξιοποίηση της νομολογίας της Επιτροπής Ανεξαρτήτων Εμπειρογνομόνων, η οποία τα τελευταία τριάντα χρόνια έχει καθορίσει το περιεχόμενο και το πεδίο εφαρμογής των δικαιωμάτων που καλύπτονται από το Χάρτη.

Η ευρύτερη κατανόηση του αντικειμένου και του πεδίου εφαρμογής του Χάρτη είναι σημαντική για την εξασφάλιση της αποτελεσματικότητας των κανόνων του, που όμως εξαρτάται πρωταρχικά από τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων: των εμπειρογνομόνων, των κυβερνήσεων, της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης, των εργοδοτών και των εργαζομένων και των μη κυβερνητικών οργανισμών. Η ποικιλία των θεματικών πεδίων που καλύπτονται από το Χάρτη και διευρύνονται στον Αναθεωρημένο Χάρτη δικαιολογεί δίχως άλλο μια συντονισμένη προσπάθεια να αποτελέσει το Συμβούλιο της Ευρώπης τον οργανισμό αναφοράς για την προστασία όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που περιλαμβάνουν αστικά, πολιτικά, οικονομικά, πολιτιστικά και κοινωνικά δικαιώματα.

Pierre-Henri IMBERT

Διεύθυνση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
Συμβούλιο της Ευρώπης

Πρόλογος Ελληνικής έκδοσης

Η παρούσα έκδοση είναι το τρίτο έργο της Σειράς «*Το Σύστημα του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη*» που επικεντρώνεται στην παρουσίαση και ανάλυση τόσο του περιεχομένου όσο και των μηχανισμών ελέγχου του συστήματος του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη. Βασική επιδίωξη της Σειράς είναι να εξασφαλιστεί η ενημέρωση και να προωθηθεί η πρόσβαση του νομικού ακροατηρίου, των κοινωνικών εταίρων αλλά και κάθε άλλου ενδιαφερόμενου προσώπου στις δράσεις και εξελίξεις που αφορούν τη διεθνή προστασία των κοινωνικών δικαιωμάτων. Ένας παρόμοιος στόχος παρουσιάζει ιδιαίτερο θεωρητικό αλλά και πρακτικό ενδιαφέρον και για τους σχεδιαστές μέτρων κοινωνικής πολιτικής, καθώς η χώρα μας έχει ήδη επικυρώσει βασικούς μηχανισμούς του Συστήματος του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη (Χάρτης του 1961, Πρόσθετο Πρωτόκολλο του 1988, Τροποποιητικό Πρωτόκολλο του 1991, Πρωτόκολλο του 1995 για το σύστημα συλλογικών καταγγελιών) και έχει επίσης υπογράψει τον Αναθεωρημένο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη του 1996.

Το τρίτο βιβλίο της Σειράς αποτελεί επεξεργασμένη μετάφραση του έργου της Λένιας Σαμουήλ με αντικείμενο την προβολή της νομολογίας του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη υπό το πρίσμα των παρεμβάσεων της Επιτροπής Ανεξαρτήτων Εμπειρογνομόνων. Επικεντρώνεται στην καταγραφή και κριτική ανάλυση των κύριων πορισμάτων που απορρέουν από τη διερεύνηση της νομολογίας του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη. Παρουσιάζει, άρθρο προς άρθρο και παράγραφο προς παράγραφο, τη νομολογία της Επιτροπής Ανεξαρτήτων Εμπειρογνομόνων, αναδεικνύοντας παράλληλα τις ερμηνευτικές προσεγγίσεις που υιοθετούνται σε αντίστοιχα ζητήματα από την Κυβερνητική Επιτροπή.

Η Επιτροπή Εμπειρογνομόνων αποτελεί το πρώτο όργανο του μηχανισμού ελέγχου του Χάρτη, το οποίο εξετάζει εάν τα συμβαλλόμενα Μέρη πληρούν τις υποχρεώσεις σύμφωνα με το Χάρτη. Από την άλλη πλευρά, η Κυβερνητική Επιτροπή συμπληρώνει το σύστημα ελέγχου, ενσωματώνοντας ουσιαστικά τις απόψεις των Συμβαλλομένων στο Χάρτη Μερών για την εφαρμογή του.

Η ανάλυση της νομολογίας του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη και η ανάδειξη των βασικών τάσεων που αναπτύσσονται από τα σχετικά όργανα ελέγχου παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον τόσο για τους σχεδιαστές μέτρων και προγραμμάτων κοινωνικής προστασίας όσο κυρίως για τους δικαστές που εξετάζουν ζητήματα συμβατότητας του εθνικού μας δικαίου με τις διατάξεις του Χάρτη. Και τούτο γιατί η επικύρωση του Χάρτη από την Ελληνική Πολιτεία και η ενσωμάτωσή του στην εθνική έννομη τάξη έχουν

οδηγήσει στην ανάπτυξη ενός θεσμικού πλαισίου υπερνομοθετικής ισχύος στο πεδίο προστασίας των κοινωνικών δικαιωμάτων, το οποίο πρέπει να αξιοποιείται πολύπλευρα κατά τη διάρκεια επίλυσης διαφορών που συνδέονται με την άσκηση δικαιωμάτων στους τομείς της απασχόλησης, της κοινωνικής ασφάλισης, της υγείας και της κοινωνικής πρόνοιας. Το συγκεκριμένο πλαίσιο επιβάλλει να λαμβάνονται υπόψη ερμηνευτικές προσεγγίσεις που ήδη έχουν υιοθετηθεί στο πλαίσιο της υπερεθνικής εφαρμογής του. Εδώ έγκειται ακριβώς η χρησιμότητα μιας συνθετικής παρουσίασης της νομολογίας των οργάνων του Χάρτη.

Σε ένα δεύτερο επίπεδο, η ανάδειξη των βασικών διαστάσεων της νομολογίας του Χάρτη αναδεικνύει τις περιπτώσεις αδυναμίας υλοποίησης των δεσμεύσεών του από τα Συμβαλλόμενα Μέρη. Πράγματι, οι παρεμβάσεις της Επιτροπής Ανεξαρτήτων Εμπειρογνομόνων και της Κυβερνητικής Επιτροπής συνθέτουν το πρώτο στάδιο ενεργοποίησης του μηχανισμού ελέγχου του Χάρτη, εντοπίζοντας τις πρακτικές ή παραλείψεις των Συμβαλλομένων Μερών σε σχέση με την εφαρμογή του, όπως αυτές προκύπτουν από τη νομική και κοινωνικοπολιτική διερεύνηση των Εθνικών Εκθέσεων. Τα πορίσματα της σχετικής νομολογίας αξιοποιούνται από την Επιτροπή Υπουργών, η οποία μπορεί να υποβάλλει συστάσεις σε βάρος κάποιου Μέρους που δεν τηρεί τις διατάξεις του Χάρτη.

Η αξιολόγηση της εφαρμογής του μηχανισμού ελέγχου του Χάρτη οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η Ελληνική Πολιτεία αδυνατεί να εκπληρώσει συγκεκριμένες διατάξεις που συνδέονται με την άσκηση βασικών κοινωνικών δικαιωμάτων. Η αδυναμία αυτή έχει ήδη οδηγήσει στην υποβολή συστάσεων εκ μέρους της Επιτροπής Υπουργών που αφορούν τις ακόλουθες διατάξεις του Χάρτη:

α) το Άρθρο 1§2 σε σχέση με την αναγκαστική εργασία των ναυτικών και τις προϋποθέσεις παραίτησης του στρατιωτικού προσωπικού των ενόπλων δυνάμεων

β) το Άρθρο 7§1 σε σχέση με την εργασία ανηλίκων

γ) το Άρθρο 13§1 σε σχέση με την προνοιακή κάλυψη κάθε ατόμου χωρίς επαρκείς πόρους διαβίωσης

δ) το Άρθρο 18§2 σε σχέση με την εφαρμογή κανόνων κερδοφόρας δραστηριότητας από αλλοδαπούς

ε) το Άρθρο 19§8 σε σχέση με την απέλαση αλλοδαπών.

Ως Επιστημονικός Υπεύθυνος της Σειράς αλλά και ως επιμελητής του έργου αυτού αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω θερμά τους εκπροσώπους της Διεύθυνσης Εκδόσεων και Τεκμηρίωσης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την ενθάρρυνση και ενίσχυση έκδοσης της Σειράς και τους εκπροσώπους του Τμήματος του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη για τις αξιόλογες παρατηρήσεις τους. Επίσης, θα ήθελα να επισημάνω τη συμβολή

του Εκδοτικού Οίκου Παπαζήση και ιδίως του Αλέξανδρου Παπαζήση στην προώθηση της εκδοτικής αυτής προσπάθειας, καθώς και των κ.κ. Φωτεινής Μαρίνη και Βίκυς Σίττα για τη συνεργασία μας στη μετάφραση και την προσαρμογή των κειμένων. Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την κ. Αλεξάνδρα Βουλγαράκη για τη γλωσσική επιμέλεια του έργου.

Γαβριήλ Ν. ΑΜΙΤΣΗΣ

Δ.Ν. Δικηγόρος

Αθήνα, Σεπτέμβριος 2001

Η παρούσα έκδοση είναι το τρίτο έργο της Σειράς «*Το Σύστημα του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη*» που επικεντρώνεται στην παρουσίαση και ανάλυση τόσο του περιεχομένου όσο και των μηχανισμών ελέγχου του συστήματος του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη. Βασική επιδίωξη της Σειράς είναι να εξασφαλιστεί η ενημέρωση και να προωθηθεί η πρόσβαση του νομικού ακροατηρίου, των κοινωνικών εταίρων αλλά και κάθε άλλου ενδιαφερόμενου προσώπου στις δράσεις και εξελίξεις που αφορούν τη διεθνή προστασία των κοινωνικών δικαιωμάτων. Ένας παρόμοιος στόχος παρουσιάζει ιδιαίτερο θεωρητικό αλλά και πρακτικό ενδιαφέρον και για τους σχεδιαστές μέτρων κοινωνικής πολιτικής, καθώς η χώρα μας έχει ήδη επικυρώσει βασικούς μηχανισμούς του Συστήματος του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη (Χάρτης του 1961, Πρόσθετο Πρωτόκολλο του 1988, Τροποποιητικό Πρωτόκολλο του 1991, Πρωτόκολλο του 1995 για το σύστημα συλλογικών καταγγελιών) και έχει επίσης υπογράψει τον Αναθεωρημένο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη του 1996.

Το τρίτο βιβλίο της Σειράς αποτελεί επεξεργασμένη μετάφραση του έργου της Λένιας Σαμουήλ με αντικείμενο την προβολή της νομολογίας του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη υπό το πρίσμα των παρεμβάσεων της Επιτροπής Ανεξαρτήτων Εμπειρογνομόνων. Παρουσιάζει αναλυτικά τη νομολογία της Επιτροπής Ανεξαρτήτων Εμπειρογνομόνων, αναδεικνύοντας παράλληλα τις ερμηνευτικές προσεγγίσεις που υιοθετούνται σε αντίστοιχα ζητήματα από την Κυβερνητική Επιτροπή.

Η διερεύνηση της νομολογίας του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη και η ανάδειξη των βασικών τάσεων που αναπτύσσονται από τα σχετικά όργανα ελέγχου παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον τόσο για τους σχεδιαστές μέτρων και προγραμμάτων κοινωνικής προστασίας όσο κυρίως για τους δικαστές που εξετάζουν ζητήματα συμβατότητας του εθνικού μας δικαίου με τις διατάξεις του Χάρτη. Και τούτο γιατί η επικύρωση του Χάρτη από την Ελληνική Πολιτεία και η ενσωμάτωσή του στην εθνική έννομη τάξη έχουν οδηγήσει στην ανάπτυξη ενός θεσμικού πλαισίου υπερνομοθετικής ισχύος στο πεδίο προστασίας των κοινωνικών δικαιωμάτων, το οποίο πρέπει να αξιοποιείται πολύπλευρα κατά τη διάρκεια επίλυσης διαφορών που συνδέονται με την άσκηση δικαιωμάτων στους τομείς της απασχόλησης, της κοινωνικής ασφάλισης, της υγείας και της κοινωνικής πρόνοιας. Το συγκεκριμένο πλαίσιο επιβάλλει να λαμβάνονται υπόψη ερμηνευτικές προσεγγίσεις που ήδη έχουν υιοθετηθεί στο πλαίσιο της υπερεθνικής εφαρμογής του.

του Εκδοτικού Οίκου Παπαζήση και ιδίως του Αλέξανδρου Παπαζήση στην προώθηση της εκδοτικής αυτής προσπάθειας, καθώς και των κ.κ. Φωτεινής Μαρίνη και Βίκυς Σίττα για τη συνεργασία μας στη μετάφραση και την προσαρμογή των κειμένων. Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την κ. Αλεξάνδρα Βουλγαράκη για τη γλωσσική επιμέλεια του έργου.

Γαβριήλ Ν. ΑΜΙΤΣΗΣ

Δ.Ν. Δικηγόρος

Αθήνα, Σεπτέμβριος 2001

Η παρούσα έκδοση είναι το τρίτο έργο της Σειράς «*Το Σύστημα του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη*» που επικεντρώνεται στην παρουσίαση και ανάλυση τόσο του περιεχομένου όσο και των μηχανισμών ελέγχου του συστήματος του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη. Βασική επιδίωξη της Σειράς είναι να εξασφαλιστεί η ενημέρωση και να προωθηθεί η πρόσβαση του νομικού ακροατηρίου, των κοινωνικών εταίρων αλλά και κάθε άλλου ενδιαφερόμενου προσώπου στις δράσεις και εξελίξεις που αφορούν τη διεθνή προστασία των κοινωνικών δικαιωμάτων. Ένας παρόμοιος στόχος παρουσιάζει ιδιαίτερο θεωρητικό αλλά και πρακτικό ενδιαφέρον και για τους σχεδιαστές μέτρων κοινωνικής πολιτικής, καθώς η χώρα μας έχει ήδη επικυρώσει βασικούς μηχανισμούς του Συστήματος του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη (Χάρτης του 1961, Πρόσθετο Πρωτόκολλο του 1988, Τροποποιητικό Πρωτόκολλο του 1991, Πρωτόκολλο του 1995 για το σύστημα συλλογικών καταγγελιών) και έχει επίσης υπογράψει τον Αναθεωρημένο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη του 1996.

Το τρίτο βιβλίο της Σειράς αποτελεί επεξεργασμένη μετάφραση του έργου της Λένιας Σαμουήλ με αντικείμενο την προβολή της νομολογίας του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη υπό το πρίσμα των παρεμβάσεων της Επιτροπής Ανεξαρτήτων Εμπειρογνομόνων. Παρουσιάζει αναλυτικά τη νομολογία της Επιτροπής Ανεξαρτήτων Εμπειρογνομόνων, αναδεικνύοντας παράλληλα τις ερμηνευτικές προσεγγίσεις που υιοθετούνται σε αντίστοιχα ζητήματα από την Κυβερνητική Επιτροπή.

Η διερεύνηση της νομολογίας του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη και η ανάδειξη των βασικών τάσεων που αναπτύσσονται από τα σχετικά όργανα ελέγχου παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον τόσο για τους σχεδιαστές μέτρων και προγραμμάτων κοινωνικής προστασίας όσο κυρίως για τους δικαστές που εξετάζουν ζητήματα συμβατότητας του εθνικού μας δικαίου με τις διατάξεις του Χάρτη. Και τούτο γιατί η επικύρωση του Χάρτη από την Ελληνική Πολιτεία και η ενσωμάτωσή του στην εθνική έννομη τάξη έχουν οδηγήσει στην ανάπτυξη ενός θεσμικού πλαισίου υπερνομοθετικής ισχύος στο πεδίο προστασίας των κοινωνικών δικαιωμάτων, το οποίο πρέπει να αξιοποιείται πολύπλευρα κατά τη διάρκεια επίλυσης διαφορών που συνδέονται με την άσκηση δικαιωμάτων στους τομείς της απασχόλησης, της κοινωνικής ασφάλισης, της υγείας και της κοινωνικής πρόνοιας. Το συγκεκριμένο πλαίσιο επιβάλλει να λαμβάνονται υπόψη ερμηνευτικές προσεγγίσεις που ήδη έχουν υιοθετηθεί στο πλαίσιο της υπερεθνικής εφαρμογής του.